

Література:

1. Пріоритети управління фінансами домогосподарств. URL: <https://finlit.online/osnovyi-finansov-ekonomika/prioriteti-upravlinnya-finansami-59564.html> (дата звернення: 05.04.19).
2. Ідентифікація фінансового потенціалу домашніх господарств регіону. URL: http://ird.gov.ua/pe/re201101_re201101_072LiutkevychOM.pdf (дата звернення: 08.04.19).
3. Фінансові важелі подолання бідності в Україні: монографія / О. П Кириленко, І. І. Білоус, Б. С. Малиняк та ін.; ТНЕУ. Тернопіль, 2010. 432 с.
4. Фінанси домогосподарств і їх роль у забезпеченні попиту та пропозиції на ринку інвестицій. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-12_0-pages-136_144.pdf (дата звернення: 07.04.19).

Бобрівець Богдан Ярославович

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О. В.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

В сучасних умовах державний аудит відіграє велике значення, важливість якого в економіці держави зумовлена його місцем та роллю в усіх сферах суспільного відтворення. Крім цього, державний аудит є однією з форм державного фінансового контролю, який є обов'язковою умовою успішного функціонування фінансової системи будь-якої держави та головною функцією її управління.

Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм в Україні носить наступних характер контрольних заходів, що не тільки знижує ефективність його проведення, а й в цілому суперечить філософії державного аудиту, який передусім має супроводжувати виконання кожної бюджетної програми та виконувати передбачувальну функцію [1; 2].

Державний аудит, як різновид державного фінансового контролю, був узаконений у 2005 році з прийняттям закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим порушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна» [3]. Крім того, цим Законом внесено зміни до Господарського кодексу [4] та діючого на той час до Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» [5] (сьогодні закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»).

Мета і задачі державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм у контексті державного фінансового контролю визначаються по різному як науковцями, так і нормативно-правовими актами, та мають суперечливий зміст.

Метою державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм є оцінка ефективності виконання бюджетної програми та отримання соціально-економічного ефекту від її реалізації [6].

Що стосується завдань державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм, в яких більш конкретно й виражається його мета, то слід наголосити, що в сучасній науковій літературі існує два основних підходи до визначення завдань контролю (аудиту) в державному секторі економіки.

За першого підходу завданням контролю є контрольованість стану та поведінки об'єктів контролю відповідно до встановленої норми. За другого підходу завдання контролю полягає в тому, щоб виявити фактичний стан справ, зіставити його з наміченими цілями, оцінити ситуацію та запропонувати за необхідності коригувальні заходи.

Мета державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм - визначення ступеня досягнення мети бюджетної програми, ефективності прийнятих управлінських рішень, економічності використаних ресурсів, встановлення чинників впливу на результат і розробка рекомендацій щодо зниження їх негативного впливу та створення резервів державних фінансових ресурсів..

Стосовно завдань аудиту ефективності, слід виділити такі напрями:

1) завдання, пов'язані з супроводженням бюджетної програми:

– оцінка раціональності прийнятого управлінського рішення (розгляд можливих альтернатив, пріоритетності бюджетних витрат);

– виявлення резервів підвищення ефективності виконання бюджетної програми (наприклад: розробка механізмів попередження ераціональних, витрат, зниження собівартості, максимізація результату тощо);

– визначення на кожному етапі доцільності реалізації бюджетної програми, ефективності та раціональності використання обмежених бюджетних коштів;

– розробка варіантів оптимізації системи управління фінансово-господарської діяльності суб'єктів для подальшого виконання бюджетної програми;

– встановлення ступеня ефективності та раціональності використання матеріальних і нематеріальних ресурсів, що задіяні на виконання бюджетної програми;

– контроль раціональності використання трудових ресурсів, оцінка продуктивності їх праці;

– контроль за структурною відповідністю та цільовим призначенням доходних і витратних статей бюджетної програми;

– виявлення основних негативних чинників і умов, які надають негативний вплив на виконання бюджетної програми, розробка системних і комплексних заходів щодо їх усунення;

2) завдання, пов'язані з оцінкою результатів бюджетних програм:

– оцінка досягнення мети бюджетної програми (результативність);

– оцінка впливу результатів виконання бюджетної програми на фінансові потоки держави;

– визначення соціального ефекту від виконання бюджетної програми;

– виявлення системних помилок і недоліків в процесі розробки бюджетної програми, встановлення їх цілей і завдань, що призводить до неможливості ефективної реалізації цієї програми;

– розробка пропозицій щодо ліквідації відхилень й вдосконалення процесу виконання бюджетної програми.

В процесі дослідження розвитку державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм, його мети та завдань, потрібен перехід від контролю виконання до контролю прийняття рішень. Це призведе до переходу від простого розподілу бюджетних коштів до контролю за досягненням заданих результатів з використанням найменшого обсягу коштів. Такий перехід повинен базуватися на реальному використанні принципів економічності та ефективності використання бюджетних коштів. При цьому буде посилюватися відповідальність розробників бюджетної програми за рахунок активізації фази попереднього контролю бюджетного процесу. Більш того, буде підвищуватися рівня відповідальності й суб'єктів державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм – Державної аудиторської служби України та Рахункової палати України – за використання державних фінансових ресурсів. Така відповідальність не тільки буде набувати реальних обрисів, але й будуть виявляються причинно-наслідкові зв'язки фінансових правопорушень, виявлених при проведенні державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм.

Література:

1. Хаблюк О. Будник Л. Суть аудиту ефективності та зарубіжний досвід його становлення. *Галицький економічний вісник*. 2013. №4 (43). С. 151–158.
2. Хаблюк О. А. Яцишин С. Р. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть та необхідність упровадження в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. №10. С. 827–831.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим правопорушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна: Закон України від 15.12.2005 р. №3202-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3202-15>.

4. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: www.rada.gov.ua.
5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.93 р. №2940-XII, №3202-IV (зі змінами станом на 16.10.2012). URL: www.zakon.rada.gov.ua.
6. Гупаловська М.Б. Сучасні реалії та перспективи державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм. *Наука й економіка*. 2014. №4 (36). С. 24–27.

Богельська Іванна Володимирівна
ст. гр. Ф-31, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О. В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Сучасні зміни в економіці України, які проводяться на місцевому рівні, мають тісний зв'язок з потребою у реформуванні існуючої системи органів публічної влади та розвитку суспільних інститутів. Зарубіжний досвід показує ситуацію в якій не можливі зміни без проведення активної децентралізації органів влади, що є гарантом значного підвищення рівня добробуту населення та покращення якості послуг, що надаються населенню на локальному рівні. Беручи до уваги те, що багато зарубіжних країн вже давно запровадили політику децентралізації, вони мають цінний досвід для України, який на даному етапі становлення нових демократичних змін є вкрай актуальним.

В міжнародній практиці не існує єдиного підходу чи методології, яку б з впевненістю можна було б застосувати в Україні, адже під впливом історичних чинників сформувалося декілька моделей організації місцевого самоврядування. На сьогодні в країнах Європи є три основні такі моделі: англосаксонська, континентальна, змішана, які мають як відмінні, так і спільні риси, котрі характеризують децентралізацію в зарубіжних країнах, зокрема:

- посилення демократії на місцевому та регіональному рівні шляхом розвитку автономії;
 - дієві заходи щодо вирішення місцевих проблем;
 - свобода через місцеву та регіональну автономність;
 - економічна конкуренція між місцевими та регіональними рівнями
- [3, с.684-685].

Яскравим прикладом серед зарубіжних країн, які мають позитивний досвід реформування діяльності органів місцевого самоврядування є